

Ədalət Əsgəroğlu

XOCAM XOCALI!

Bakı-2012

Redaktor : Zahir ƏZƏMƏT

Ədalət Əsgəroğlu

Xocam Xocalı!

Bakı, «Ərgünəş», 2012, 112 səh.

Bir çox dəyərli kitablar müəllifi. istedadlı şair Ədalət Əsgəroğlunun bu kitabı üç bölmədən ibarətdir. "Poemalar" bölməsində müəllifin üç poeması toplanıb. "Xocam Xocalı!" poeması indiyo qədər Xocalı soyqırımını barədə yazılan əsərlərdən fərqlənir. Poemada Xocalının metafizik Xoca obrazı yaradılıb. "Dərdimizin qan rəngi" poeması da Xocalı faciəsinə həsr olunub. Ədəbi tənqidin fikrinə, poemada yaradılan Qan obrazı Azərbaycan poeziyasında yenidir.

"Qar üstə qırmızı yazı var" bölməsində müəllifin yaradıcılığında xüsusi yer tutan doqquz hecalı şeirlər toplanıb. Bu şeirlər müxtəlif mövzulara əhatə edir.

"Bəxt quşları da köçəridir" bölməsində isə ictimai-siyasi məzmunlu şeirlər yer alıb. Bu şeirlərdə günümüzün bir çox problemləri, ağır olan istedadla qələmə alınıb.

Poemalar

0301020000-12
Ə ————— qriffli nəşr
F-3532

© Ədalət Əsgəroğlu, 2012.

© «ƏRGÜNƏŞ», 2012.

ƏN BÖYÜK ZİYALI - XOCALI!

Xocalı faciəsi haqqında ötən iyirmi ildə çoxlu şeirlər, poemalar, romanlar yazılıb, sənədli-publisitik kitablar nəşr edilib, tamaşalar, filmlər hazırlanıb. Yəqin bundan sonra da bu mövzuya müraciət edənlər çox olacaq.

Ədalət Əsgəroğlunun yaradıcılığında da Xocalı mövzusu yeni deyil. Faciənin on beş illiyində qələmə alınmış “Dərdimizin qan rəngi” poemasını buna misal göstərmək olar. Yetərinəcə maraqla qarşılanan poema tənqidin də diqqətindən kənarda qalmadı.

Beş il sonra müəllif yenidən bu mövzuya müraciət edərək, “Xocam Xocalı!” poemasını qələmə alıb. Bu poema Xocalı faciəsi haqqında yazılan çoxsaylı əsərlərdən bir neçə məziyyətinə görə köklü surətdə fərqlənir.

Əsərdə Xocalının fərqli obrazı yaradılıb. Adətən bu mövzuda yazan müəlliflər həmin dəhşətli hadisələri detallarına qədər təsvir etməklə, faciənin miqyasını göstərməyə çalışırlar. Nəticədə emosiyalar axarına düşərək, faciənin zahiri görüntülərindən o yana gedə bilmirlər. Amma Ədalət Əsgəroğlu təfərrüatlara çox varmır, daha çox Xocalı faciəsinin metafizik obrazını yaratmağa çalışır.

Anlamaq dərdini çəkdirin mənə,
Bu sirri, hikməti

Nə olur, nə olur öyrədin mənə...
Öyrənə-öyrənə belə qocalım,
Anlamaq dərdinə acam, Xocalı!
Xocalar türbəsi,
Xocam Xocalı!

... Sənsən böyük şair, böyük ziyalı!
Xocalar türbəsi,
Xocam Xocalı!

Gördüyünüz kimi əsərdə Xocalı öyrədən, yol göstərən ziyalı və Xoca obrazındadır. Amma Xocalar Xocamız azad deyilsə, Xalqın ən böyük ziyalısına əlimiz yetmirsə, millətə kim yol göstərəcək?

Müəllif Xocalıya xəyali səfərə hazırlaşır:

Səfərə çıxıram səfərim uzun.
... Parisdə, Eyfel qülləsinin başına fırlanıb,
Kreml saatının əqrəblərində
danq-danq danqıldayıb
yola düzəldim.
Ümid kökələri yeyib kökəldim.
Çox uzaq, halım yox...
Bu da Nyu York...
Hamıya, hamıya yetişə bildim,
... Yetişə bilmədim sənə, Xocalı...

Əsərin ən diqqət çəkən məqamlarından biri məhz Xocalının necə azad edilə biləcəyinə verilən cavabdır: Əgər Azərbaycan insanı azad deyilsə, köləlik, mütillik içində canı sıxılırsa, o, Xocalını

azad edə bilməyəcək. Öncə insan özü azad olmalıdır. Ziyalısı, millət vəkili, şairi, vətəndaşı azad olmalıdır.

Müəllif “boynu təyinatı üzrə sağa, sola bükülən” millət vəkillərinin obrazını da parlaq canlandırır və haqlı olaraq, bu yolun bizi Xocalıya apara bilməyəcəyi qənaətinə gəlir:

Sol böyrümü dümsüklədim,
lal dayanan böyrək daşım!
Danış-danış...
... Düz on ildi lal durmusan,
Öz taxtında bayquş kimi
bardaş qurub oturmusan.
Sakitliyin üzür məni...
ağzı kilidli,
X hibridli
Millət vəkilisən sanki.
Bir az mürgülü,
boynu təyinatı üzrə
ya sağa, ya sola bükülü
boyunduruğun zəhni,
köləliyin vəkili.

Bəs necə azad olmalı? Bəs “iliyimizə işləyən bələdan” necə qurtulmalı? Müəllif bu suala cavab vermir, çünki söhbət kütləvi azadlıqdan yox, fərdi, ruhi azadlıqdan gedir. Bu yolu isə hər kəs özü axtarmalı, özü tapmalıdır.

Müəllif də həm Xocalıya xəyali səfərini necə yekunlaşdırmağın, həm də ruhi azadlığının yollarını axtarır.

... Və tapır. Elə bu tapıntı da əsərə layiq kulminasiyagətirir: Əgər Xocalıya gedə bilmirsənsə,

Xatına, Holokosta get, oradakı qurbanların xatirəsini yad et. Axı Xocalı məhəlli yox, bəşəri faciədir. Bu soyqırım yalnız azərbaycanlılara qarşı yox, bütün insanlığa qarşı yönəlmişdir.

Xocalı!...
Xocalı, sənin adına
axışır insanlıq...
Gəlir sən ünvanlı
tarixin qan boyalı yeri-
Xatına, Holokosta...
Bu adlar,
Susmayan fəryadlar...
Axın-axın boylu insan
göz yaşını silə -silə
qaranlığı daşıyır
sabahlara hamilə
Nəyi
Kimi
Doğacaq?..
Doğuşuyla
Kimi
Nəyi
Boğacaq?
... Axın-axın gedir insan.
... dirilərin ehtisamı-
ölülərin haqq salamı!
Xocam, sənə üz tuturam,
üz tutduğum yer,
türbədir.
Xocam, sənin hüzurunda
diz çökürəm,
Bu səcdədir,
Bu tövbədir.

XOCAM XOCALI!

Xəstələnməyə vaxt yox,
Sağalmağa imkan.
Ölürəm uzun-uzun,
Yaşayıram nakam.
Kədərim dünya boyda
Daşınır karvan-karvan.
Hardakı mən çoxam,
Yoxluq ona sarvan.
Yalan-zaman kəsiyi
Önündə bizik müntəzir
Həqiqət qarıda it döyür
Ütölmüş bütlərə

ad gəzir.

Don vurur soyuqdan göyərir,
Göylərdə yazılan yazı.
Nağıllar uzunluğuyla
şirin,

Həqiqət qısalığıyla acı.
Boğulub içində qalan
Doğulur amansız boşluğa.
Başlarda bir kənək qoz qırır
Qırası zəhərli baş buğa.
Olumlar cılız-cılız,
Ölümlər miskin-miskin.
Məmləkət bölük-bölük,
Aydınlıq

göz qapaqları
altında itkin.

İtmiş ocaqların yeri
Bitmiş şərqilərin sonu.

Qana bulaşmış gül çöhrəsi
Şəfəqlər dan yerində donur.
Sabahın qoynu yalanla dolu,
Göyərçinlər yalana bulaşır.
Səfillik fit çala-çala
Yalanla qol -boyun dolaşır.
Gecənin sirri sabah.
Sabahın sirri - Neynək?
Gülə -gülə ağlamaq
Ağlaya -ağlaya gülmək.
Qurdun quzuya ulaması,
Quzunun qurda mələməsi...
Bu, bir yanıqlı tütək səsi,
Qarabağ gözəlləməsi...

Xocam, günahım qocaldı
Mənə dərd çəkəməyi öyrət.
Öyrət, qından çıxmağı
Qanımlı duruldan qeyrət.

Uca saraylara baxır kimi
Baxım ayağım altındakı
torpağa
Götürüm yükümü sini-sini
Sığınım sümölmüş ocağa.

Adım varsa odum da var
Odumu aldınmı zalım?
Dağlanan hallar gördüm
Demə, necədi halım?

Dalğalanan namələr
Kəlmə-kəlmə kərəm deyir.

Zülm qənim kəsildəndən
Tüstülənən mənəm deyir.

Şeytana daş atan
hacılar gəlsin,
Mənim yaşamağım
şeytan işidi.
Şeytana dəli demə,
mənə dəli de!
Mənim dəliliyim
insan işidi...
Mələklər əlində
ağ kağız gəlsin,
lələk qələmiylə
yazsın bu dərdi.
Deyilsin, yazılsın
ürək dolusu,
Saymaqla qurtarmır
gör nə qədərdir?
Şikayət ərizəsi-
ünvanı Allah,
Torpaq yiyəsizmi,
göy yiyəsizmi?
Amansız qalanın
amanı Allah!
Zalımlar bu qədər
sənə əzizmi?
Bilirəm səbrin var
dünyalar qədər,
Tükənib sinəmdə
dağları aşmır.
Bəlkə də deşilib
şeytan əliylə

Səbr kasaları
daşmır ki, daşmır.
İliyə işləyən
bu bəla hardan,
Azad yaradırsan
axı insani?
Sənə boyun əyib,
aman dilərik,
Köləlik şah olub
kəsir amanı...
Haqqı ucalarda
bakirə gördüm
Qüdrəti daşları
mum eylədi, mum.
Məzluma zülm edib
zalımlıq edən,
Başqa zalım üçün
məzlumdur məzlum.
Fərman «qul aşiqi»
imza iblisin,
Düdüklər havasını,
çözər düdüklər.
Aləmi «bəzəyər»
yoluq beçələr,
Yeni bəzircanlar -
- şanapipiklər.
Mənə doğma olan
ömür yaddaşım,
Hərdən də pozulur,
«üzü ağ» çıxır.
Təkhəcalı haqqı
atsam qutuya
Ordan çoxhəcalı

bir nahaqq çıxır.
 Qızıla rəng verdim
 ağdan, qaradan,
 Çəkdim hüzuruna
 şöhrəti, şanı.
 Ağnan başlar kəsdim
 günah içində
 Qaraynan gizlətdim
 günahsız qanı...
 Yer dələr, göy dələr
 zalım inadı
 Ahı dağlar yaxan
 ürəklər sağır.
 Bu dərdin, kədərin
 yeddi qatından
 Bu zatı qırıqlar
 yıxılmış axı...
 Hər kəsin öz dərdi,
 özünə dəvə,
 Gedirəm dağ əyri,
 dərə düz çıxır.
 Enişdə qarşıma
 könlü pərişan,
 Yoxuşda qarşıma
 dələduz çıxır.
 İçini qurd yemiş
 ağac kimiyəm.
 Dərdim dərmə-dərmə,
 düyün-düyüdü.
 Bu günün bətnindən
 doğulan sabah
 Mənə bu günümdən
 acı görüdü.

Fələk öz işində
 gərdişi bəlli.
 Dondan-dona girir,
 ah fəqan edir
 baxıb «xoş halıma»
 üzün döndərir
 Əlini yelləyib
 bədgüman gedir.

Başıma dar gələn
 bu gen dünyanın,
 Başıma fırlanan
 bu yerin, göyün.
 Sırrını bilənlər
 mənə də deyir...
 Bilirəm ağlamaq,
 gülmək dərdini,
 Doğulub sürünə-sürünə
 ömür sürməyi
 Yaşayıb, yaşamayıb
 ölmək dərdini .
 Anlamaq dərdini
 çəkdirin mənə,
 Bu sirri, hikməti
 Nə olur, nə olur
 öyrədin mənə...
 Öyrənə-öyrənə
 belə qocalım,
 Anlamaq dərdinə
 acam Xocalı!
 Xocalar türbəsi,
 Xocam, Xocalı!

Qızılgül ətrinə
 bürünüb gəzmək,
 Qızılgül şövkülə
 sevmək sevilmək.
 Qızılgül rəngində ölmək,
 ölüb sonra dirilmək
 Yoxdan var olanı
 şahənə görmək...
 Dərd dərdə dəyəndə
 yanıb-yanıb
 kül ola bilmək...
 Şirin yuxuları
 ərsə çəkdirən,
 haqqı qapı-qapı
 sərgiləndirən...
 Həqiqət şərqim var
 acıdan acı...
 Zəhər tuluğuyam
 dili haçalı,
 Xocalar türbəsi,
 Xocam, Xocalı!
 Dünyanın içində
 mən diriyəmsə,
 Mən qəm eyləyən
 ney səsiyəmsə.
 Zalım qələmiylə
 bənd-bənd kəsilən
 Miskin yazılarda
 əriyirəmsə
 Günahkar mənəmmi,
 yoxsa dünyamı?
 Sındırın,

sındırın gümüş aynamı.
 Haqdan aynalanan
 sabahım varsa,
 Kədər ümmanından
 boy verib bala
 Sabahlar eşqinə
 boylanıramsam...
 Səma yazıları
 başımın tacı
 Şükür ki, ocağım,
 tüstüm bacalı!
 Xocalar türbəsi,
 Xocam, Xocalı!
 Millənən yazılar
 palaz-palazdı,
 Palaza bürünüb
 elnən sürünər.
 Silkələnən dağlar
 çalın çarpazdı
 Uzaqdan baxana
 susqun görünər.
 Gəzər ölkə-ölkə
 dildə-ağızda,
 Söz-söz sıralanar,
 cücə ümidlər,
 Sayılar,
 bilinər sayı payızda.
 Dibsiz quyularda
 tıncıxan dərdim,
 Bulanar, durulan
 bu qəm, bu kədər,
 Təm kimi çırtıdanar

yeyilər gedər.
Göz yaşı bitimmir
qədr ağacı,
Əyilməz haqqımsan
qollu-budaqlı!
Xocalar türbəsi,
Xocam, Xocalı!

Sanma daş ürəkdən
daş qoparırsan,
Sözü qanan kəsə
deyərlər şair!
Zalımlar görsə ki
baş aparırsan,
Səni dirı-dirı
yeyərlər şair!
Məhşər ayağına
çəkərlər səni,
Gəzərsən könlü boş,
başı havalı,
Havanı çaldırır
halvası dəymişin
zurna-qavalı...
Qorxub çəkəndinmi?
Zaman qeyrət umur
söz yiyəsindən,
Sözə sahib çıxan
vicdan, ziyalı!
Ziyalı susanda
şair ölürsə
Ölüm zəngi çalır
çərxin zavalı,
Zavallı dərdlərin

könül möhtacı,
Sənsən böyük şair,
böyük ziyalı!
Xocalar türbəsi,
Xocam, Xocalı!

Deyirlər ki, toy olacaq,
Evlənəcək Bəyalı...
Kövrək-kövrək
çalınacaq vağzalı,
Boy-boy sıralanacaq
sabahların düzüümü- yallı...
Bölük-bölük,
xurcun-xurcun,
beşik-beşik,
qucaq-qucaq
Sualla dolu yol-
uşaqlı, qocalı

Xocalı?...

Xocalı!...

Boyuna baxdılar,
toyun çaldılar,
Oyuna saldılar
havası qannı,
Qanına susayıb
qanın aldılar:
- Bircə içimlikdir
bu necə candı...
Onun gəlinciyi
süngü ucunda
Süng edib uçuşan

and-amanları.
 Qanadı sınımışlar
 belə uçanda
 Uçur insanlığın
 xanımanları...
 Boylanır, tullanır
 boyundan uzun
 Məsafə qaş ilə
 göz arasındı...
 Ölüm nöqtəsində
 dayanma quzum!
 Çoxdur görəcəklər...
 bu harasıdı?
 Üç yaşlı oğlanın,
 üç yaşlı qızın
 Gəlincik oyunu,
 bəycik oyunu
 İti süngüsündə
 bir amansızın.
 Soruş yellənənin
 kim olduğunu.
 Bu ki təbəssümdür
 sular sonası,
 bir cənnət quşudur
 heyrət içində.
 İpəkdən donunu
 tikdi anası,
 Ölüm ilmə vurdu
 qan biçimində...
 Üzündə lal sükut
 donuq təbəssüm,
 Ovcunun içində
 bir qırmızı lent.

Rəssamlar durmayın,
 bir az tələsin!
 Böyük sərgilərə
 brenddir brend...
 Açıq gözlərində
 qan damlaları,
 Gəzdir, gözlərinə
 yığsın dünyanı,
 Bəlkə düşməyəcək
 bir də güzarı,
 Görsün görmədiyi
 cini, şeytani.
 Tanrı belə çəkib,
 belə də saxla,
 Yoxsa nəfəs dəyər,
 rənglər dəyişər...
 Cəllad əməlini
 gerçək söyləsən
 Şəkil çərçivələr
 qırıqlar düşər.
 Çərçivə, sığırmı
 bu ağrı sənə?
 Çilik-çilik edər
 səni ahu-zar,
 Gəldin insanlığın
 ulu dərsinə.
 Doğulur tövbələr
 ölür günahlar...
 Şəkil sözə çəkir
 gur salonları,
 Danışır ruhların
 ciyərpərəsi...
 Ötür dəvə-dəvə

qəm karvanları,
Dünyanın qəmkeşi-
-Zəminxarəsi...

Səfərə çıxıram,
uzaq səfərə...
Bələdçi özüməm
görünən dağa.
Əgər çata bilsəm
ora bir dəfə
Mın yol yüyürərəm
çox-çox uzağa.
Əlimi uzatsam
dəyər telinə,
Bannaq silkələsən
bumu üşüyər.
Qara selbələri
atsam eninə
Yenə də bəxtimə
uzunluq düşər.

Uzaqımı, yaxınımı?
ölçü bilinmir...
Ölçü vahidləri
pozur yaddaşı.
Yaxınlıq yol azıb
yaxına gəlmir,
Uzaqlıq yol azır
hər addımbaşı...

Səfərə çıxıram
səfərim uzun.

Çox yollar ağardan
ağ günlü yorğun...
Parisdə, Eyfel qülləsinin
başına fırlanıb,
Kreml saatının
əqrəblərində
danq-danq danqıldayıb
yola düzəldim.
Ümid kökələri
yeyib kökəldim.
Çox uzaq, halım yox...
bu da Nyu York...
hamıya, hamıya
yetişə bildim,
Nə qədər yaxınsan,
nə qədər doğma,
Bir ömür nə qədər
uzaq, aralı...
Yetişə bilmədim
sənə Xocalı...

Torpaq silkələnib
rəngi dəyişib?
Pərən-pərən düşüb
kəndlər, şəhərlər.
Bəlkə yerin oxu
daşa ilişib?
Bəs necə dönəcək
çərxi-fələklər?

Əli ətəyindən
uzun kimdi ki,
Əli ətəyindən

qısa gələn var.
Nə qədər uzatsam
sənin ətəyinə yetişmür əlim.
Arada yaxası
cırılmış dağlar
Yollara dağılmış
şirin noğullar,
qarımış, qartımış
uzun nağıllar.
İstəsən mazutda,
qazda boğulan
Üzü çopur-çopur
qəmi kədəri
Uf belə demədən
göndərim ton-ton...
Qrammofon Moskva,
post Vaşinqton...
Dəyişməz, korşalmaz
səsimin tonu
Yerində sayanın
nə haqqı-sayı?
Sayanın, seçənin
kəsilmir kökü
Balqabaq tağında
yetişir tayı.
Arpasın bölənmir
iki eşşəyin...
Oturub onunla
dərd bölüm bəlkə?
Necə yaşamağın,
necə ölməyin?
Dadını bilmirsə
bu boyda ölkə...

Bu şirin məmləkət,
bu sevimli xalq,
Bu qədər möhnəti
çəkir haqq, nahaq.

Nə qədər yaxınsan,
Xocam, Xocalı!
beləcə üz-üzə
dururuq hər gün.
Mən başı aşığı,
sən qaşqabaqlı,
Kəndirim dartınır
əlində qərbin.

İblisin, şeytanın
ara qatmağı,
Haqqın əyilməyən
qəddini əymiş.
dünyanı fırlanıb
sənə çatmağım
Gülməli deyilmiş,
möcüzə imiş...
Kamil qaboyunun
"Zəminxarə"si
Sən demə hönkürüb
bunu deyirmiş...

Qırçın-qırçın sətirlənir,
bir qırçı əlilə
yazılıb sanki.
Baş kəsənin
zil qara gözlüyü,

Daş kəsənin gözlüyə oxşar
yarağı,
qan batırmağa gələn
missionerin qatır balasına
yem-sözlüyü.
Dalğa-dalğa namələr,
halqa-halqa
zülüm möhürləri-
beləcə ikiqat bükülü,
Özü yazar,
özü oxuyar.
özü deyər,
özü eşidər...
Bir sərxoş-parabeyin
yaz havası kimi mürgülü.
Daşı toz eləməyin yolu
Başdan keçir,
yəni başı qoz kimi dolu.
mavi gözlü div kimi nəfs.
olmayan səs,
vurulmayan hədəf...
Nişangah - boynu bükük bənövşə
Nostalji bir xatirə çələngi
«Belə olaq həmişə»
Sol böyrümü dümsüklədim,
lal dayanan böyrək daşım!
Danış-danış...
... Düz on ildi lal durmusan,
Öz taxtında bayquş kimi
bardaş qurub oturmusan.
Sakitliyin üzür məni...
ağzı kilidli,
X hibridli

Millət vəkilsən sanki.
Bir az mürgülü,
boynu təyinatı üzrə
ya sağa, ya sola bükülü
boyundurduğun zəhni,
köləliyin vəkili.

İblis dəst xəttini
milə mil çəkib.
Milçək həvəsilə
yekə til çəkib.
Bəyaz yalan üstədən
qara tül çəkib,
Oxuya bilməzsən
o yazıları.
Qəm-kədər sarayı
lay-lay sökülə,
Göylərin yaxası
sına, tökülə.
Gerçək azan çəkə,
mələk hönkürə,
Oxuya bilməzsən
o yazıları.
Nöqtəsi, vergülü
sualla dolu,
Sual şişib durub
zülümə boylu,
Quş başı nidalar
başı alovlu,

Oxuya bilməzsən
o yazıları.

Elə şax yazılıb
üzü qırışmır,
Yatmır insanlığa,
haqqa uyuşmur.
Dəryada boğulmur,
odda alışmır
Oxuya bilməzsən
o yazıları.

Bu işin xəttatı
şeytandı, çağır,
Zəhmindən zəhrimar,
zinalıq yağır
Bu dərd dağ cüssəli,
dağlardan ağır,
bu iş sənlik deyil
oxuya bilməzsən
o yazıları.

Sənə yol gəlirəm,
ömrüm-günüm.
Yəqin ki yetərəm
bu arzuma da.
Mənim ürəyimə
xal salan düyün,
Falçılıq felinə
uyuşmasa da...

Bu, bir rəzillikdi...
- falçı əməli
Guya ki sabahkı
halıma baxır.
Cadu fırıldaqı,
görücü əli,
Məni köləlikdən
çıxarmaz axı...
Köləlik, mütülük
sıxır canımı,
Elə «sığal» çəkir
azadlığıma.
çarıxa çəkəndə
həyəcanımı,
Həya çıraq olmur
quru canıma.
Sənə yol gəlirəm
Xocam, Xocalı!
Azadlıq eşqimdi
sənə əmanət
Yaxından, uzaqdan
səslər ucalır.
Ədalət, ədalət,
sənə ədalət!
Sənin ədalətin
dünya boyunca,
Yürüyür, yeri yir
təlaş içində...
Küskün göyərçinlər
belə uçunca,
Kürsülər yıxılır

savaş içində.
 Ədalət sözünü
 kim uydurub, kim?
 Kasıba, gücsüzə
 dözümlü yarlığım?
 bu boyda axına
 köləlik hakim
 hakimi -mütləqmi
 mütlü varlığım?
 Qarışdırır günah
 bomboz rüzgarı,
 Kimdir etirafa
 bəraət yazan?
 Sənə demədimi
 haqqın yazarı?
 Söylə həqiqəti
 ədalət qazan!
 Azadlıq, bu sözə
 vurğunam qəlbən.
 Qəlbən azad olmaq
 tükənməz sərvət.
 Doğma Qarabağsız
 azadamı mən?
 Miskin köləliyə
 şahid həqiqət!
 Yedim zəhər kimi
 qəmi, kədəri,
 Tıxdım xirtdəyəcən
 qarı dözümdən.
 Kim qopara bilər
 divanələri

Alın yazısından-
 - savaş sözündən.

Xocalı!...
 Xocalı, sənin adına
 axışır insanlıq...
 Gəlir sən ünvanlı
 tarixin qan boyalı yeri-
 Xatına, Holokosta...
 Bu adlar,
 Susmayan fəryadlar...
 Bunlar, qan çanağının
 vurub açdığı
 şaqraq qan bulağı...
 Axır tarix boyu
 enişə, yoxuşa
 məhəl qoymadan
 belə isti -isti
 par verə -verə,
 bir an soyumadan...
 Mat qalib donmuşam,
 buz bağlamışam.
 buzum arşın- arşın,
 Donur alqışım, qarğışım.
 Doyur qan yaddaşım.
 Axın-axın boylu insan
 göz yaşını silə -silə
 qaranlığı daşıyır
 səhərlərə hamilə
 Nəyi

Kimi
 Doğacaq?..
 Doğuşuyla
 Kimi
 Nəyi
 Boğacaq?
 Bol sevgimi qucaq-qucaq?
 Qan-qadamı çəllək-çəllək?
 Dərd-kədəmni karvan-karvan?
 Doğru-dürüst, yalan-palan,
 Axın-axın gədir insan.
 ... Bir yuxunun
 yozumunu pozub duran,
 bir yazının boğazına
 halqa vuran.
 qan içənin
 nəşəsindən sərxoş olan,
 Havalanan həqiqətin
 haləsində kölgələnən,
 gah keflənən,
 gah kiflənən.
 Gah bitlənib birələnən,
 dirilərin ehtişamı-
 ölülərin haqq salamı!
 Xocam, sənə üz tuturam,
 üz tutduğum yer,
 türbədir.
 Xocam, sənin hüsurunda
 diz çökürəm,
 Bu səcdədir,
 Bu tövbədir.

 Qonsam dan yerinə
 azad, hürr kimi,
 Dolansam başına
 eşqi pir kimi,
 Açılsa ürəyim
 qızıl gül kimi,
 Haqqı tər sinəmə
 qızılı yazsam?
 Yazsam, yeymi, Xocam?

Gecədən səhərə
 axan sirr olum!
 Şükürlər içində
 şükranə yolum!
 Sənin hüsurunda
 nədir ki ölüm?
 Bağlı dünyələrin
 bağını açsam?
 Açsam, yeymi, Xocam!

Qazilər ən gözəl
 şərqini yazdı,
 Sevgisi qol-boyun
 Kürdü, Arazdı.
 Ahı sinə yaxdı,
 bu hələ azdı,
 Hələ yıxılmalı
 dağları aşsam?
 Aşsam, yeymi, Xocam!

Mənə anladığın
həqiqət, andım!
Gerçəklər əzmini
mərdanə sandım!
Yandım bənövşəyi,
sahanə yandım!
Zəfər bulağı tək
qaynayıb daşsam?
Daşsam, yeymi, Xocam!

Dərsin görünməyən
ibrət dərsidi,
Alın yazısının
sağdan tərsidi.
Səsin divanilər
müqəddəsidə,
Sənsən haqq aşığı
hayana baxsam...
Baxsam, yeymi, Xocam?

Sən əlli milyonsan,
bəlkə də çoxsan,
Ədalət axtaran
pirani haqşan.
Sabahlar eşqinə
qurtulacaqşan,
Səninlə əbədi
baş-başa qalsam?
Qalsam, yeymi, Xocam?

DƏRDİMİZİN QAN RƏNGİ

Ədalət Əsgəroğlunun “Dərdimizin qan rəngi” poeması Xocalı soyqırımının on beş illiyinə həsr olunub. Ancaq elə düşünürəm ki, Ədalət konkret bir mövzuya müraciət etsə də, hədəf daha genişdir. Burada son iyirmi ilin Azərbaycan məmləkəti DƏRDİMİZİN QAN RƏNGİ obrazında metaforikləşib. Qan burada tarixdir – bir məmləkətin təklənməsi, səsinin, fəryadının boğulması, öz içində qərq olmasıdır. Ədalət Əsgəroğlu qan kəlməsinin doğurduğu bütün mənalara, metaforik çalarlara üz tutur.

... nə əsəb,
dərd deyirlər buna?
Yox, oğlum, dərd deyil bu!
Bu, müqəddəs bir can!
Ortaqlıqda dumdurdu qan
Axır... axır... axıracan...
Xocalıdan Bakıyacan,
Qan boyalı villalardan
Cana doymuş çadıracan.

Bu təsvirdən sonra Ədalət poetik gücü zəiflətmədən publisistik ahəngi qüvvətləndirir. Dərdimizin niyə qan rənginə boyanmasının səbəblərini açıqlayır. Aşılıb-daşan sərt etirazlar gəlir, bu etirazlar, əslində ittihamlardır. Poeziyanın, bir şair ürəyinin etirazları...

Milli Sərvət –
Millət qanı...
canlı tarix.
Milli Sərvət –

qanım mənim
gah tincixan,
gah üzülən canım mənim.
Bu boyda qan
bu yolda can
niyə olmur sənə qurban,
Azərbaycan!
Sənə qurban, Azərbaycan.

Bu misralar şeəmanın sonluğudur. Müəllif bir-iki xarakterik səhnə ilə əsərin fəciəliyini artıran çalarları gücləndirir. Qızıl gülə bənzəyən bapbalaca qızcığaz “qan-qan!” deyib qışqırır. “Bu qızıl gül qönçədir hələ, sinəsindən qan fışqırır”. O bapbalaca qız xəyallarda böyüyür, qan içində, öz qanının arxasınca baxır, gəlib on beş yaşına çatır. İllər keçir Xocalı şəhidləri Qan Qiyafəsində qapımızı döyürlər, bizi qisasa çağırırlar.

Ədalət Əsgəroğlu Azərbaycan poeziyasında yaşanan Qan obrazına yeni qan verib desək, yanılmırıq. O, dərdimizin qan rəngini poeziyamızın qan rənginə çevirə bilib.

Dərdin qan rəngi...
qan, qan, qan!
Boya göy üzünü,
Göy üzü bölünənəcən,
Bürü yer üzünü,
Bu sevdə ölənəcən!
Dünya yenidən doğulanacan.

Vaqif Yusifli

DƏRDİMİZİN QAN RƏNGİ

(Xocalı soyqırımının 15 illiyində qələmə alınıb)

Ağlamalı dərd deyil bu,
zülüm-zülüm ağlayasan...
Sıxasan gözlərinin qarasını
qora kimi,
göz yaşının yangısında
dərdini də şişə çəkib
dağlayasan...
Saxlamalı dərd deyil ki,
qoyasan ürəyinin başına...
saxlayasan, saxlayasan
varislərə miras qala.
Atmalı mı?
necə atasan?
Udmalı mı,
necə udasan?
Oğul deməzmi
necə oğulsan?
necə atasan?
Necə udasan.
Canım, gözüm, baba!
Belə vətəndaşlıqımı olur?
Satmalı mı?
Kimə satasan?
Belə alver, belə bazarlıqımı olur?
Bu da torpaq deyil ki,
Arşın-arşın ölçəsən,

satqınlara yem edəsən...
çıxıb gedə
günlərlə, aylarla, illərlə...
Sonra da düşəsən
uzun-uzun yollara
üz tutasan
dünyanın hər tərəfinə
sızlayasan,
yaxanı, üz-gözünü cırasan.
Tarixin səhifələrinə axan
qızıl qan
axır... axır... axıracan.
axar-baxarlı yerəcən...
Tükləri ipək göyərçinlərin
diindiklərinəcən,
arxalı köpəyəcən.
Boğazınacan, ağzınacan...
qanla dolu
ləp ləbələb...
nə əcəb,
dərd deyirlər buna...?
Yox, oğlum, dərd deyil bu!
Bu, müqəddəs bir can!
can, can, can
Bir də, bir də Azərbaycan!

Ortalıqda dumduzu qan,
axır... axır... axıracan.
Xocalıdan Bakıyacan,
qan boyalı villalardan
cana doymuş çadıracan...

BMT-dən ATƏT-əcən,
Maşın-maşın,
vaqon-vaqon.
karvan-karvan,
aşıb-daşır...
O hədd bilməz,
sərhəd bilməz
axır... hüduqları aşır.
Qoca, cavan, uşaq qanı...
Görünməmiş bir işdi bu,
şair canı.
Göstər, sözün qüdrətini,
göstər, şair!
Bu millətə, bu torpağa
olan qəsdlər
ilahi söz istər, şair!
içi-çölü yeyilən Vətən!
Dil-dil,
ağız-ağız
deyilən, Vətən!

Sinəyə körpələri mismarladılar,
anaların kəsilməmiş döşləri
ənzik kimi
ağızlarında...
Belinə bağlanan
qaynar samovarı
özünə hara aparırsan, Ana!
Azıb qalarsan
fələyin qıc olmuş
yazılarında.

Qapılar açılır...
 məsum-məsum,
 təbəssümlər əsir
 həzin-həzin.
 Gəl, sevgili didərgin!
 Hecalara bölünməyən
 bu qan sənini!
 Qan içində görünməyən,
 itkin
 ölüm mənim.
 Buğlana-buğlana boy atan
 qan.
 Burum-burum burulan qan,
 suallanan, nidalanan,
 öz-özünən qidalanan...
 Gur-gur axır,
 başı lovlı Kür kimi,
 qaçır... qaçır...
 İti-iti
 ceyran kimi,
 cüyür kimi.
 İsti-isti
 can yandıran.
 canı yanan,
 ona demə bir az dayan!
 O dayansa laxtalanar
 gör, nə olar?
 qan qaralar.
 Ortalıqda dumduru qan...
 axır...
 böyük, xırda günahacan,

dil-dil ötən dövlətlərin
 hiyləsindən,
 hikkəsindən,
 məkrinəcən.
 Gör haracan?
 Üst-başı his Misirəcən,
 üzü bumbuz Sibirəcən
 səbrin bacası sökülür,
 səbirəcən,
 qəbirəcən.
 Dərdin qan rəngi..
 qan, qan, qan!
 Boya göy üzünü,
 Göy üzü bölünənəcən
 Bürü yer üzünü
 bu sevda ölənəcən!
 Dünya yenidən doğulanacan!

Neft də bizim,
 kef də bizim.
 Bizim olan
 (Yəni Sizin.)
 Bəli, bəli əfəndilər
 sizin, sizin.
 Süfrəmiz var
 könül açan -
 Milli Sərvət!
 gəlin xəlvət
 qaça-qaça
 dizin-dizin.

Nə gedirsə bizdən gedir,
 lap dərindən, kökdən gedir.
 Gəlib fərman
 özü də ki, ağır batman,
 möhkəm gedir,
 bizim yerlər deyə-deyə
 bizim olmur bizim olan.
 Sözüümüzün qabağında
 o sözdürsə
 sözüm olmur
 viran olub partlamasın?
 Bəs neyləsin?
 ürəyində sözü qalan
 aman dünya, aman tale!
 Qanım sığmır yerə-göyə,
 neftə sahib çıxan “dostlar”
 bu qana da
 çıxsın yiyə.
 Milli Sərvət -
 millət qanı...
 canlı tarix.
 Tanı vicdan,
 sən də tanı...
 Dedin vicdan?
 vicdandı qan.
 Göz oxşayır
 rəngi aldı.
 Ay qanıçən dadına bax
 qaymaq nədi, bu ki baldı.
 Günahsızdı,
 təmiz qandı

lap neftdən də irəlidi
 kibrit çəksən tez yanandı
 mənim rəngim sənə bəlli -
 Sən qınayan, sən tanıyan
 qapqarayam mazut kimi
 çırtma vursan
 tez qanayan
 qanlı şair.
 Qıpqırmızı qan kimidi
 qərənfillər...
 Ah, o illər
 ah, bu illər!
 Gecənin zülmətinə yağdı,
 qapqara bir yağmur kimi.
 Qızıl kimi parıldadı,
 işim-işim işıldadı,
 topa-topa yağmalandı,
 Üzü dan yerinə axdı.
 Qızıl gülü dəst eylərəm,
 qoynum dolar bəs deyərəm.
 Zalımın qəsd-qərəzi
 bir yana
 mən özüm-özümə
 qəsd eylərəm.
 Bu qızıl gül
 qönçədi hələ,
 sinəsindən qan fışqırır.
 Bapbalaca bir qızcığaz
 “qan, qan” deyib qışqırır.
 Kipriklərini qırov tutub
 dörd yanını alov tutub,

Bu alovun dilim-dilim
 dilləriynən
 viran olmuş
 bu xaraba könülləri danışdırır.
 Bu bapbalaca qızcığaz
 Nə tez böyüdü belə
 Bir göz qırpımında,
 qan içində,
 əl-amanda.
 Öz qanının arxasınca
 baxır... baxır...
 Qönçə-qönçə,
 düymə-düymə
 açır... qaçır...
 qan çiçəyi,
 Qan-qadanın ən göyçəyi,
 ən gerçəyi.
 Yolun hayanadı, bala?
 uzağamı?
 Çox gedərsən yorulursan,
 acı-acı tənələrdən
 qovrulursan
 xırman kimi
 sovrulursan
 getmə uzun...
 Yumurudu bu yer üzü,
 o qədər də geniş deyil.
 Çevrələnmiş
 nişanlanmış
 yerdə durma
 bir qanad aç,

qanad, durmam!
 Uç göylərə...
 Xəbər apar mələklərə.
 Söylə-söylə nə iş oldu?
 Bir südəmər körpə idim
 qana düşdüm
 yaşım artdı
 on beş oldu.

 Ey... sən kimsən orada?
 Qapımı tiqqıldadan,
 pəncərəni dısqılladan
 yaddaş kimi çırpıntı
 Ümid kimi qımıldanan.
 - Günahsız qan...
 - Ay aman
 - gedirəm, baba!
 - Getmə dayan!
 - getməliyəm.
 bu qandı, qan!
 soydaşdı o,
 qardaşdı o,
 vətəndaşdı.
 Mən oğulam,
 özüm də düşməən çəpəri.
 bu qan
 mənim axan qanım
 mənim onun təpəri,
 - Bir az dayan!
 - Yox, babacan!
 Bu qandı qan.

dövlətlər var azıman-azıman
 keçməz bir qaşiq qanından
 bəs biz niyə keçək axı?
 Milli Sərvət -
 - qanım mənim
 gah tıncıxan,
 gah üzülən canım mənim.
 Bu boyda qan...
 bu yolda can
 niyə olmur sənə qurban
 Azərbaycan!
 Sənə qurban Azərbaycan!

«SOYDAŞ»

(“Ulduz” jurnalı redaksiyasında
 Qulu Ağsəslə söhbət)

İndi poema yazan çox azdı. Poema uzun məsafə qət eləməkdə. Şairlər uzaq yol getməyə ərinir deyəsən. Axırını oxuduğum poema Çingiz Əlioğlunun «Diaspora» poemasıydı. Rusiya diasporasından yazılan əsərə Amerikadan reaksiya gəldi, soydaşlarımız poemanı yüksək qiymətləndirdilər. Şair Ədalət Əsgəroğlu da bu günlərdə soydaşlarımızın həyatını nəzmə çəkib. «Soydaş» Novosibirskdə yaşayan azərbaycanlılardan danışır. İnanırıq ki, ona da etinasız qalmayacaqlar. Müəlliflə söhbət də belə düşünməyə əsas verir.

– Ədalət bəy, poemanı «Ulduz»a çox ərklə təqdim elədin. Bizimlə dostluğuna arxayınsan, yoxsa əsərinin keyfiyyətinə?

– Mən daha çox dostlarımin keyfiyyətinə arxayınam. Siz zəif əsər çap eləməzsiz. Arxayınlığın da elə ondandır.

– «Soydaş» - indiki «postmodern» dövründə bir az «nimdaş» səslənir, nə cəb poemanı «çağdaş dövrün tələblərinə uyğun» adlandırmamısan?

– İndi hamı yeni görünmək istəyir. Bəziləri elə bilir ki, yeni nə varsa, yaxşıdır. Halbuki, yaxşı olan hər şey yenidir. Ədəbiyyat düstur sevməsə də, bu, aksiomadır. Əlbəttə, poemanı dəhşətli bir adla

da təqdim edə bilərdim. Və bu, dərhal diqqəti cəlb edərdi. Ancaq hərənin öz yolu var. Mənim məqsədim yaxşı əsər ortaya qoymaqdı. Adsa şərtidir.

– «Ürəyə kimi», «Rüzgarlara oxşar», «Tovuz quşu kimi»... bənzətmələr misralar arasında «tixac» yaradır. Onların yolunu açmaq olmaya yadından çıxıb?

– Dünyada çox tixaclar görmüşəm. Ədəbiyyata gələndə də basabas idi. Novosibirskə – soydaşlarımin yanına yollanandan əvvəl qatarda, sonra gömrükdə, sonra yenə gömrükdə, yolboyu işə müxtəlif stansiyalarda tixaclar düşmüşəm. Qürbətdə yaşayanların nəfəs kəsən vətən sevgisi də bir cür tixacdı. Görünür, bütün bu tixaclar poemamdan təsirsiz ötürməyib. Amıma mənzil başına həm yolda, həm də poemada sağ-salamat gedib çıxa bilmişəm.

– «Yarpağını payıza bağıslayan xan çinar»... Bu poetik tablo Novosibirskdə çəkilib, yoxsa doğulduğun Göyçayda?

– Əlbəttə, xan çinarın vətəni haradısa, orda. Sadəcə, mən o xan çinari qürbətdəki soydaşlarımıza pay aparmışdım. Onlar da mənim bu sovgatımı məmnuniyyətlə qəbul elədilər. Qayıdanda bir də baxdım ki, həmin xan çinar poemamın ortasında bitib.

– «Qumrular soyuq qar dənələrini üstlərindən çırpıb uçar» - bu, poeziyadır, yaxud, «Sapanda qoyulmuş daş – yaddaş»... Amma onlar epik təsvirlərin bolluğunda qürbətdəki qərib soydaşlarımıza oxşayırlar...

– Bunu məqsədli şəkildə eləmişəm. Çünki

qürbət həyatı təkcə poeziya deyil, nəsə ağırlı bir janrdı.

– Poema sənin üçün uzun şeirdi, yoxsa nəzmə çəkilmiş qısa hekayə?

– Açığını deyim ki, heç biri. Həm də hər ikisi.

– Bir də görürsən ki, sevgidən yazdığın şeiri sevnələr oxumur... Sözümün canı budur ki, Novosibirskli soydaşlarımız hal əhlidilərmiz? Onlara poema həsr eləməyə dəyərmiz?

– Səməd Vurğun buldozerçi Sarvandan qəhrəman düzəltmişdi. Həmin Sarvan sonra elə o poemaya layiq yaşadı. Mənim qəhrəmanlarımsa öz ömürlərini yaşayırlar. Hal əhli olanları da var, olmayanları da.

– Poemanın axırında Bakı-Novosibirsk yazılıb. Deməli «Soydaş»ı qələmə alanda bir ayağın orda olub, bir ayağın burda. Bəlkə də ona görə mənə elə gəlir ki, əsəri iki dildə yazmısan – Azərbaycan və rus dillərində.

– Doğru müşahidədir. Ancaq Azərbaycan dili dominant rol oynayır. Oxuyanda özünüz də görəcəksiniz.

– Sonuncu sualım soydaşlarımızadır: Ədalət Əsgəroğlu oturub-durub deyir ki, Sibir əsl türk torpağıdır. Eləsə onda daha sizin nəyiniz qərib oldu?

SOYDAŞ

*...Məmləkətim, canım
mənim....*

*Üzümlü sənə sarı tutdum
Adım, andım sən oldun.*

*Səni anıb
ağrıları
ovutdum.*

Ə.Əsgəroğlu

*Sibirin qarı mənəm,
Gün düşər ərimərəm.
Qorxma, möhkəmdir canım
Qürbətdə çürümərəm.
bir soydaşın dilindən*

*... Vətənin içi
yürüyən uşağın
ürəyi kimi çırpınır...
Sevgilər
üzüm salxımları kimi
üzlərə gülümsəmədə...
Həsrətlər havalı
rüzgarlara oxşar
Tamarzı gözlərə tərəf
dartınır
Könüllər gərilməmiş
yay kimi
işiq üzünə qərubsəmədə
Yarpağını payıza bağışlamış
Xan Çinar
Həmişəyaşıl,
boyu uzanıb gedən
küknar...
Biri dillənir
budaqlarını çırpı-çırpı,
Birin budaqlarında
bəyaz qar topa-topa.
Qumrular soyuq qar
dənələrini
üstlərindən çırpıb uçar,
Qəriblər tələsə-tələsə,
qaça-qaça
Ümid ocağı bildiyi
qapıları açar.
Qürbət*

isti iqlimlərin
soyuqluğunu çəkən
məkan
çox ağrılı olur bəzən
ya nimdaş geyin,
ya da tovuz quşu kimi bəzən
və yaxud da
təndir kimi
ocaqlar qala
fərqi yoxdur,
soyuqluq canındadır yenə
Bir yandan da
yaşadığın yer
Sibir ola

Ob çayı
Rəngi açılıb tutulan
Ömür yazısıdır sanki...
Mil-mil olub axar,
dairələnər, nidalanar.
Qışda buz bağlayar
qalınlığı topdağıtmaz...
Yayda sevdalanar,
tel-tel olub dalğalanar.
Dərinliyi boydan ötər,
neçə-neçə boya sığmaz.
Aşağı-yuxarı üzən
gəmilərin fitləri
gecələrin sirtini
oxuyar...

Sehirlənmiş rüyaları
bənd-bənd kəsər yerindən
Bu səslərə amanabənd
müştəri həvəsiylə
taksi sürücüləri
bir ah çəkər dərindən...
Ləpə döyən yerlərin acısına
məlhəm olan ay işığı
həsrət dolu ürəklərin
bacasını gözlərinə təpən
qürbət...
Məni səndən soruşsalar
başı havalı gördüm
denən.
Səndən gəlib
səndən ötən
Kim olursa olsun
sənə yoldaş,
Mənə doğma, doğma
misallı qardaş.
göz ağardan
uzun-uzun yolların
yorgunu soydaş!
Doğma məmləkətin
qürbət boyu
səpələnən oğulları
Dalğa-dalğa
qalxıb enən
Misra-misra
sətirlənən,
sətir-sətir

səhifələnən
Gerçəkliyin
məsum-məsum üzəbaxan
qapıları.

Soydaş dedim,
bənövşə ömrünə yandım,
Soydaş dedim,
qartal kimi
vüqarlandım.
Soydaş dedim
bərkimiş əllər kimi
qabarlandım.
İçindən qan püskürən
körpülər kimi
qeyb olub buxarlandım.
Qürbətın hər üzündən
yüz minlərlə soydaş keçir...
Bu oranı
bu buranı,
başqa birisi
haranı seçir
orda da dayanır.
Çölçülükdən doyanı
geri qaytarmaq da çətin,
amma həmişə
üzü soyuqdur qürbətın
həmişə sevgiyə
köklənib yaşamaq olmur,
Ya da nifrət
havasına dolanmaq...

keçməkeşli ömür yazıları
tutub düzü - dünyanı...
Nə qədər ağır olsa da
şərəflə yaşatmalıyıq
Azərbaycanı.
soydaşım Sən,
İnsanlığın,
vətəndaş qeyrətinin
fövqündəsən...
gah udan,
gah da uduzan
Azərbaycan!
Əziz deyilmi
canımızdan.

Novosibirsk şəhərinin
boyun bağısıdır
Ob çayı
Əzəmətdə,
şöhrətdə
Heç görün varmı tayı?
Meşələr üzük qaşığı kimi
dövrələnib
alib sevimlisini
ağuşuna
bağ-bağatlar
vələs nar kimi
dənələnib
zinnət vurur
şəhərin şahənə duruşuna.
Rusiya ərazisinin

Mərkəzi olduğuna
 bir nişanə...
 qədim kilsə binası
 tarixin abidələşən
 aynası.
 Sapanda qoyulmuş
 daş kimidir yaddaş,
 Atlanır,
 ünvanlanır
 xatirələrin günahsız
 məkanına.
 Bu küçə tanış,
 bu döngə
 yarımçıq içilmiş şərab kimi
 necə vardısı
 durub beləcə...
 insan alınma
 yazılan ömür-gün
 dolayları
 yaşandıqca əriyir
 bircə-bircə...
 Yaddaş silkələndikcə
 dəbərir,
 qımıldanır
 qaranlıq kölgələr
 bürünüb işıq selinə
 gözlərin önünə gələr
 doğmalaşan,
 yadlaşan
 bölgələr...
 Novosibirsk

sevgili can
 çox möhtəşəm
 bir şəhər.

Dəmir yolu vağzal –
 hallı-havalı...
 hay-küylü,
 «xoş gedən», xoş gələn»
 insanlarla dolu...
 Bütün şəhərlərdə
 olduğu kimi...
 Qatar təkərlərinin səs ilə
 qoşa şütüyən xəyallar...
 Hər insan taleyinin
 özünə həmahəng
 qatarı var.
 Vağzal –
 Xatirələrdə romantik
 duyğular məkanı,
 Kədər burulğanı,
 Sevinc həyacanı...
 Soydaş qarşidan gələnə:
 —Hardansan zemlyak?
 (zemlyak ona görə deyir ki, birdən
 gürcü, çeçen olar
 ya da türkmən)
 —Bakıdanam,
 —Deməli Millətsən...
 Can-ciyərimdən.
 Buradan başlanan

soydaş tanışlığı...
 keçən qatarların
 qulaqlarında yaddaş sığması,
 Millətin üz qarası,
 və yaxud üz ağılığı.
 Çölçülüyün öz ampulası var -
 müəyyən davranış
 etiketləri..
 Danışığına fikir verməyin
 vacibdir,
 gərək aldatmayasan
 heç kəsi.
 Səbirlə olmaq
 hava-su kimi qiymətli,
 çox vaxt ölüm «təravəti»
 gətirir bir kimsənin
 tələsməsi...
 Öz dilinə, millətinə
 baş əyməyən soydaşı
 sevməz bir ölkənin
 vətəndaşı.
 Uzaq başı
 oynadar qamçı yeməyə hazır
 yabı kimi.
 Çölçülük də bir məktəbdir
 xoşbəxti var, bədbəxti var.
 O da baxır
 tapır kimi.
 Vağzal qabağı kefelərdə
 beş-on nəfər soydaşım,
 yığılıb süfrə başına.

qarmaq atır yaxına,
 dünyanın o başına.
 Bu da bir bəhanədir
 bir yerə cəm olmağa,
 bir-birini görməyə,
 bir-birinə köməyə...
 Dəb havasına,
 dəm havasına,
 qəm havasına
 gəzən də,
 gəzib-gəzib bezən də
 yaşamaq «məhkumluğu»
 içində əsir.
 Sevgidən o yana
 dan yeri, sabah.
 Nifrət
 sevgi məkanlarına
 yolları kəsir.
 Harda olursan ol,
 Həyat eşqini
 bakirə məbəd kimi
 qorumaq gərək.
 Yaşayıb, yaşatmaq
 zor işdi
 özü də sevrək.

Yaz yağışına
 həmlə gələn çətir,
 torpağın necə sevinməsini
 bilməsə də olar...

hər halda sahibinin
 dodaqaltı qınışması
 ürək açan işdi deyər
 o da qırışa-qırışa
 açılar, yumular.
 Tumurcuqlar gözlərin
 alasını, qarasını
 sonalayar.
 Tuma oxşar girdə gözlərdə
 ləçəkləyər
 yazın gözəlliyini
 öz içinə çəkilən
 böcəklər daha yaxşı deyər.
 Yaddaşın ürəyə diqtəsi
 yağın yağışa mübtəla...
 Əzizlənən adlardan savayı
 damcılar başqa adları
 yuyub aparır az qala.
 Xoş günlərə çıraq adlar,
 dar günlərə yaraq adlar...
 İnsanlığı
 Sevgi haləsi kimi
 dairələyən Göy qurşağı.

Yaz yağışından sonra
 göyərən çiçək-çiçək
 tostlar,
 Bir az da yaxın gəlin,
 axın-axın gəlin!
 Dünənə, bu günə baxın
 gəlin!

ürəyimiz kimi
 süfrəmiz də açıqdır
 dostlar!

Qarsımış yaraların
 iç göynəyi
 darıxdırsa da ürəyi,
 kiryəcəyinə ümid var deyər
 tələsinə öz bəxtindən
 haqq, nahaqq
 deyinməyə
 Axtarıb arayacaqlar səni,
 ürəyinə girənlər də
 olacaq...
 Mələk kimi, iblis kimi...
 Qaralayacaqlar da səni,
 həmişə yolunu gözləyən
 iştəhası ülgüc kimi iti
 polis kimi:
 —uçaqdan düşdümü
 ilişdirin qardaşını!
 dama qoyun övladını!
 Sonra rəis əllərini
 ovuşdurar:
 —Hə, soydaşım, durma, gəl!
 gözləyirik, pulla gəl!
 Dərisi soyulan,
 amma inamı soyumayan
 soydaş!
 Belə şeylər də olur.
 Vətənə dönməyin

hərdən çox baha
gəlsə də,
Mat qoysa da
səni bu ağrı, acı,
məmləkət sevgisi üzünü
sarı sünbül torpağın
qarışığını açan
kimi açır.
Ancaq, yenə də
hər şey gözəl olacaq
deyə
Ümidlə baxırsan
gələcəyə.
Üz tutduğumuz məbəd
Üzü mübarək Vətən!
Onun necə sevimli
olduğunu
sən hamıdan
yaxşı bilirsən.
Xoşca qal, həsrət!
Xoş günlərin çox olsun, soydaş!

Qar üstə qırmızı yazı var

Bakı – Novosibirsk

2005

Kədərli bir ömür sürürəm,
Həsərətım yosunlu sahillər.
Röyada dənizi görürəm,
Ah, bir də gümüşü gəmilər.

Qəfəsdə vurnuxan quş kimi,
İçimdə boğulub qalmışam.
Qəflətdən kəsilən baş kimi,
Vücudu tarımar olmuşam.

Bir sözə yetməyən dilimi
İş bilib kəsdilər dəlilər.
Sonra da bu dilsiz dərdimin
Dərmanı ölümdü dedilər.

Onun da mis rəngli üzü var,
Asilər gözlərin bağlasın.
Ya gizlin, ya da ki, aşıkar
Cənnəti sevənlər ağlasın.

Göstərin ona da həyatı,
Bir deyin, necədi o dilbər?
Uçurmu göyərçin sayacağı?
Acımı, şirinmi, kim bilər?

Dururmu qapılar dalında?
Başına vururmu aclığı?
Gündüzlər ümitsiz qalanda
Dadına çatırını yazdığı?

Gəlirmi özünü öyməyə?
Onu da qovurmu qadını?
Dil gərək bu dərdi deməyə
Deyimmi bu dərdin adını?

Tökürmü başına külləri?
Ahları çəkirmi dərinə?
Son anda öpərək kəndiri
Qaçırını səfillik əlindən?

Bururmu boynunu qəm yükü?
Qonurmu ürəyə o dilbər?
Allahın önündə diz çöküb
Edirmi tövbəni... kim bilər?

Səni də əridər qəm-kədər,
Gəl, bəri sən qıyma dərdinə...
Nə üzüb-düzürsən bu qədər?
Öl qurtar, əməl et vədinə.

Dəlisov dalğalar aramsız,
Hey didir, dağdır sahili...
Köpüklü sulara amansız
Ölümün yelkənsiz sahibi...

İçini-çölünü buz döyür,
Bozarır gecənin şərinə.
Kiriməz ağrılar çor deyir
Çopurlu dərdlərin "şəninə".

Göz yaşı - su dolmuş bir qayıq,
Gecənin ağarmış bənizi...
Dan üzü qızarmış şor balıq...
Səfillik yandırır gündüzü.

Qara yel yolumu mat qoyub,
Addıyır gör neçə qatımdan.
Əhd edib bir kişi, ad qoyub
Bax, indi nə qalıb adımdan?

Nə deyim yetişən sabaha,
Deyimmi, gecikmiş bu günsən?
Üz qoyub pirani ocağa
Yerimi iki qat bükülsəm?

Günahım ovcumda dupduru
Yaşanmış ömürdən ələlib.
Qarşımda acizlik şah durub,
Bıçağı sümüyə dirənib.

Gəl, məni tənqitmə bu qədər,
Olanım bu quru canımdı.
İçində kif atan dərd-kədər,
Hayıf ki, məni gec tanıdı.

Bu payız kamına çatmamış,
Xan çinar qaşların çatmamış,
Vələs nar üzünü çərtməmiş,
Qar yağdı nə yaman, nə yaman.

Bir qaçqın koması içində,
Qəm yükü bəmbəyaz biçimdə.
Qos-qoca ölüm var seçimdə,
Qar yağdı nə yaman, nə yaman.

Yellənir sevdalı bir qapı,
Bir dəli əlində qartopu.
Divanə ürəyin guggupu,
Qar yağdı nə yaman, nə yaman.

Bir özgə dəm-dəstgah qurulub,
Yol üstə əsəblər burulub.
Sürüşən sürüşüb, yorulub,
Qar yağdı nə yaman, nə yaman.

Ah, yenə mən deyən olmadı...
Ah, qəmi qəm üstəndən hördülər.
Ha döndüm, zalımlar qoymadı,
İçinə töküldü körpülər.

Turş daddı səhərin yazısı,
İçinə çəkildi mələklər.
İçində mələdi quzusu,
İçindən söküldü məmləkət.

Yaxşı da öymədi yaxşını,
Can çəkdi pisə-pis deməyə.
Soruşdum mərdliyin yaşını,
Verdilər sözümlü küləyə.

Dad çəkdim sinəmin dağıynan,
Siz deyin, bəs insaf hardadı?
Dedilər: "Get yolun sağıynan,
Biz harda, zülüm də ordadı."

Tak-tarak, tak-tarak, tak-tarak,
Limonad, barjomi, badamlı...
Tak-tarak, tak-tarak, tak-tarak,
Dadlısı püstədi, badamdı...

Qatarın yolları mil kimi
Ucalır, dağılır fit səsi.
Bu qadın susqunun qənimi,
Üzündə müştəri həvəsi.

Tak-tarak, tak-tarak, tak-tarak,
Danışdır, durular marağı.
Dedinmi, gətirər çaparaq
Piyvəni, çaxırı, arağı.

Araba səs salıb dillənir,
Şütüyür aşağı, yuxarı.
Dayanır, yeriyir, dirənir
Yorğunluq əlindən yuxalıb.

Daşıyır vaqonlar tünlüyü,
Dartılır libası gərdişin.
Bələdçi kimisə tinliyib,
Çətin ki, tərgidə vərdişin.

Qarşımda lal durub ağ varaq,
Fikrimdə dolaşıb azıram.
Tak-tarak, tak-tarak, tak-tarak,
Doqquzluq hecada yazıram.

Kim belə dünyadan bezərdi?
Ölərdi şad-xürrəm, bəxtiyar.
Ta tuta dərdindən beş əlli,
Beş əlin bir ələ borcu var.

Bildilər sənin də qədrini,
Tökdülər turşumuş gözyaşı.
Beş əllə əydilər qəddimi,
Bir əllə qoydular baş daşı.

Açıldı ağılar gözəli,
Yumuldu, büküldü o ki var.
Ət kimi çeynənən təsəlli,
Yanağı cızılan ahu-zar.

Dadanda sözünün duzunu
rəng aldı yaşılbaş sonası.
İçində mələmiş quzunu,
şükür ki, eşitdi anası...

Vədəsiz yetişən payızı,
Vədəsiz deyilən söz tutub.
Şairim, yandırırım kağızı?
Qələmin gözünü buz tutub...

Bu gülün adını demirəm,
Desəm də bir kimsə tanımaz,
Dərmişəm, yovuşmur əlimə,
Dərdini bilmirəm, qınama.

Dad çəkib ağlayır bayaqdan
Qırışıb sözlərin ütüsü.
Burulub, bozarıb bucaqda
Acıqlı ocağın tüstüsü.

Gecənin gözünə tül atıb
Gözümdən düşürəm gör necə!
Bu gülü ölüyə oxşadıb
Gündüzə qaçıram gizlicə.

Ah, başım bələdan nəm çəkir,
Qara yel -"ümidlər gölündə".
Başım nəm, ürəyim qəm çəkir,
Tər sinəm xərəbə şəklində.

Sabahın ədalı buyruğu,
Höküm edir əlləri belində.
Görünür xoruzun quyruğu
Tapılmış tapmaca şəklində.

Bu dərdin dil açan yeri yox,
Şükür ki, duası dilində.
Qırmızı, ağ, sarı gülü yox,
Duruşu bənövşə şəklində.

Gəbərər qaniçən zalım da
Qartırmış ağırlar əlində.
Tökülər qırışıb alından,
Yazılar piyalə şəklində.

Doldurun ləbələb, doldurun,
İçəlim şərqilər içində.
Zalımı beləcə qaldırıb
Endirək şahənə şəklində.

Quş uçub quşkeçməz qaladan,
Günahlar təzə-tər, dərd yarı...
Bir namə yazıblar qaradan,
Qarası ağardıb yolları.

Bənizi ağarmış yuxunu
Səriblər günəşin altına.
Gecələr bacadan baxanın,
Gündüzlər söyüblər zatına.

Öyməyin ağ atlı oğlanı,
Tökülüb gözünün qarası...
Çağırın köməyə loğmanı,
Soyuqdan qurd salıb yarası.

Baxışlar dərinə zoğ atıb,
Gəmirib quş kimi boşluğu.
Boşuna deyilən bayatı
Başına yağdırıb daşlığı.

Parisdə dərdimdən ölən, vay!
Div kimi canım var şüşədə.
Boğazı üzülən torağay,
Başını tapdınımı Şuşada?

Səni də haqladı qocalıq,
Üzündə beş günün qarası...
Alnında qırışlar qarışib
Daralıb qaşla-göz arası.

Bir kövrək baxışa qol qoyub
Yorursan yaddaşı yol boyu.
Bu gülməşəkərdən kim doyub?
Acıdı, de görüm harası?

Bürüşmüş qarğıışı can sıxır,
Ütölmüş alqışı tünd çıxır.
Ələnən yerışı tıncıxır,
Sürünür dəhşət əsası.

Əlində təsbehi lal-dinməz,
Dənəsi xam düşər, ilinməz.
Gedənlər haqq gedib, ta dönməz...
Get, baba, ölümdü burası...

Əzablar sinəmə od vurur,
Tüstüsü qafamdan çıxır, bax!
Ah, necə sakitcə uyuyur,
canavar ağzında bir uşaq.

Yanağı güllənib mis kimi,
Sinəsi ağaran bəyaz qar...
Dürr tökür Tanrının qələmi
Qar üstə qırmızı yazı var.

Bir soruş, tiflin adını,
Lal olar rəyalar yavrusu...
Dualar açmayan qapının
Qəddini fələklər qurutsun.

Tərsinə çevirib varağı,
Haqq sözü dibindən əydir.
Qeyb edib kimsəsiz uşağı
Bu, cənnət quşudur dedilər.

Qarası eşqidən göyərdi
Ağrısı bir hovur yatmadı,
Tənələr tikansız gül əydi
Tanrısı dadına çalmadı.

Soluxmuş çiçəyin nisgili.
Çırpınan xətirə varağı...
Səbr eylə sevdalar küskünü
Səngiməz nə dərdin var axı?

Güzgünün üstünə həvəslə,
Gülməli söz yazıb bir dəli.
Təngidib bülbülü qəfəsdə
Gözünü çıxardıb sərsəri.

Keçilmiş yolların həsrəti
Çeynənmiş sözlərə dartınır.
Qapını bağlayıb xəlvəti
Qınayır «xoşbəxtlik» kartını.

Qan sızır qələmin canından
Yeriyir ağ kağız üstünə.
Nidalar sıyrılıb qınından
Dayanır «bəxtəvər» qəsdinə.

Gecələr qarışıq yuxular,
Gündüzlər gümanlar bulanıq...
Bənizi ağaran qorxular
Səhərin şəhilə sulanıb.

Könlümün işığı şahənə,
Hay-küyü dəm tutub mürgüdən.
Qapının bu üzü divanə
O üzü gümüşü güzgüdən...

Bu gələn məni də tanımaz
Zoy atıb göyərər sinəmdən.
Gül ıızlər haqq sözü qınamaz
Qınasa ölərəm dərdimdən.

Rüzgarın gözləri yamyaşıl,
Qumrular donunu dəyişər.
Sabahın adını sən daşı
Bu bahar, bu da ki bənövşə.

Bəxt quşları da köçərirdi

Qu quşlarının
 küknar ağaclarının
 gur olduğu yerdə
 şeir oxumaq
 mənasızdı deyə
 susub dayandım.
 Susmaq bəraət deyil, dostum...
 Bəraət qazanmağa
 hələ vaxt var deyə
 Saxtakarlıq etməyim də
 Kişilikdən deyil.
 Günahsız körpələr kimi
 ağlayan şeirlər
 Günah daşımırılar deyə
 Günah daşıyanlara
 Biz məsumuq,
 Biz mələyik
 sözlərini deməyəcəklər
 Bəlkə nə vaxtsa,
 deyəcəklərinə
 inamım da yoxdu...

Gen qapılar arxasında...
 Nələr var, nələr, İlahi!
 Bu sirdisə səndən başqa,
 Bunu kim bilər, İlahi!

Kahasında yırtıcılar,
 Haqqı tikə-tikə bölür.
 Sinəsində qızıl güllər,
 Şairlər bənövşə ölür,
 Kim belə ölər, İlahi!

Qan sorurlar zəli kimi
 Diri gəzir ölü kimi.
 Əl çalırılar, oynayırılar
 Həçdən gülən dəli kimi,
 Kim belə gülər, İlahi!

Yığışıb gəlir hamısı,
 Həm dəlisi, ağıllısı.
 Haqqın «sökülən» qapısı
 Adınla döyülər, İlahi!
 Zalımın zalımı yoxsa
 Kim əlac eylər, İlahi!

Mən şər yazıram min bir günahnan
Günah taleyimdi, yazmasam olmur,
İnsanlar yaşayır hərə bir adnan.
Ağlayanlar zar-zar ağlamağından,
Gülən vərdişindən doymur ki, doymur.

Haqqa asi düşən, haqdan dinənim,
Haqqın şairidi bu başıdaşdı.
Zar-zar ağlayanın, hır-hır gülənin,
Dünəni, bu günü gözləri yaşdı.

Elə adı çıxıb fələyin, yoxsa
Tükün lələk edib fələk nə yazıb?
Xəttat xəta edib bəlkə nə vaxtsa,
Şair dediyini tərsinə yazıb.

O yazıb adını böyük hərflə,
Bəs niyə balaca yazıb Allahı?
Cəlladı vəsf edib şanla-şərəflə,
Bu şair adıma yazıb günahı.

Min illik kədəri qara qat kəsib,
Bir ümid yəxdumu üz ağartmağa?
O hansı şairdi qara daş gəzir,
Ovcunda sıxaraq can çıxarmağa.

Bağrı viran olan can evimi gəz,
Görginən cansökən qara qanları.
Qəmi qəm üstünə yığanda dəst-dəst,
Qına mən şairi qınayanları.

Kömürlə yazıblar alın yazımı,
Qan ilə yazılır mən yazan yazı.
Bağları viranə qalan yazımı,
Gülməli söyləyən zamanə yazıq.

Mənə babalardan dərd ımaras qalıb,
Üzümde qəm tutub qocalıb günah,
Mənim dincliyimi bir zalım alıb,
Səndən Allahlığı kim alıb, Allah!

Mən şər yazıram min bir günahnan,
Günah taleyimdi, yazmasam olmur...

Gedirəm baharı qarşılamağa...
Gəlin kimi
saçlarını yana tökən
bahar –
Səbətə sığmayan
çiçəklərin
qucaq-qucaq sevincini
daşıyar.

Kədərli üzə qonan,
kədəri üzdən qovan
təbəssüm...
Göy üzündə qızaran
bulud kimi...
Yaz yağışı havasında
Sabahın gerçəklik himni...

Rüzgar ötür...
Kiməsə şirin,
kiməsə acı...
Fərqi nə varmadan
bülbüllər bizimçün oxuyur,
güllər bizimçün açır.

Yaz havasına
yazılan mısralar...
Qəm havasına
qanıyan viranə könül.
Gül-çiçək
Sıralanıb
Hüzünlü gözlərin
kırpıqlərinə düzülür.

İlk bahar çaşqınlığı –
zoğ-zoğ
pöhrə verir günah
Arada bitmiş gün...
Bir də bitib tükənməyən sabah.

Qönçəm aç,
göyərçinim uç,
cocuğum qaç...
Bu yaz
həyat eşqi zor
Ümidlər il ağzına sığmır.

Getmək istəyirsən, get!
Qalmaq istəyirsən, qal!
getməklə qalmağın arasında
düyün-düyün hənirti
Yaz yağışının
göyərtdiyi qalmaqal.

Bu, ayrı güldü,
- Xarı bülböldü.
çəkilməmiş şəkil
1992-ci ilin mayı...
Həsərin sinəsində
açılır on beş ildi...
eh... bu gül də bizim idi...

Günəş işığına həsrət
Əl içi boyda mənzil.
Gözümün nuru,
Gedirəm baharı qarşılamağa
Bir az dözərsənmi mənsiz?

Qocalar evinin
hasarı çiçəklədi,
əl ağacı səssizliyi
döyəclədi
Çiçəklədi
kökdən düşmüş yaddaş da...
Sözə, vəsiyyəyə lüzum yoxdur.
İki bükülmüş ağ varaq
bənövşə kimi
mürgülüdü.

«Qərib –
dostu olmayandır...»
İnsanlığa qərib olma,
dostum!
İnsanlığa qərib...
Deməli, dünya ondan
üz döndərib
Ən azından,
yaz ağzında
Göyərən otlar
açmadısa qırışığını,
Görmədirsə
gerçəkliyin yaraşığını
Köksündə balta yarası,
gözü yaşlı
Çınarı qucmadınsa
Baharı qatar-qatar daşıyan
dumalara qoşulub
uçmadınsa...

«Qorx aprelin beşindən
Öküzü ayırır işindən...»
Martda yağar,
apreldə durar,
Martda yağmaz,
apreldə durmaz.
Xatirələrə yağan yağmur
ümidləri də göyərdə bilir.
Amma xatirələrdə yamyaşıl
qalmaq
İlahi işdi, gülüm!
Şair, yaz yağışı səni də
tutdumu?
Tanrının yazdığı
şeyri dinlə!
Onda görərsən
itkin düşmüş
bir nəğmədi ölüm.

- Adın nədir?
- Yalan
- Belə ad olmaz, balam!
- Olar, olar...

Qəribə adam.
Doğru yandan
ağzı yanan
nə varsa mənəm.
ağzı dualı, gözləri gülər...
məni yazan qələm
ağrı-acımı
hamıdan yaxşı bilər,
Mən danışan diləm!
adamı susuz aparıb
susuz gətirən...
Pambıqla baş kəsən
yalanam.
Dəllalın cibiyəm
Şairin sözüyəm,
Həkimin gözüyəm,
Hakimin zəhmiyəm
Mən qollu budaqlıyam,
köklüyəm.
Həqiqətin yozumuna,
dünyanın eninə, uzununa,
gerçəklik donunda
girən mənəm.
Tükü ipək göyərçinəm,

Hamıdan cəld sivişib
sabahın qoltuğuna
sığınan mənəm.
Günəş doğmamış
dan üzündə sevdalanan,
şüalanan, sonalanan,
kəsiləcək qulaqlarda
sırğalanan
mən...
Qartal təki süzən,
Bülbül təki ötən...
Göyçək-göyçək doğulan
gerçək-gerçək bitən
yalanam!
- Bal kimiyəm
günün hakimiyəm...

Gördünmü yağışı, necə yağırdı?
Necə islanırdı mürgülü məkan?
Çaşqın nəzərlərdən od şaxtıyırdı,
Bənizi ağarmış gecə yarımcan...

Pəncərə önündə bir nişanlı qız,
Əyir sağa-sola bəxt üzüyünü.
Uçur dan yerinə bu canı yanmış
Açır çətir kimi dərdsizliyini.

Qaçır gümanlara, gümanlar sağır,
Ürək suyu daman çardaq misalı...
Bir gözü yumulu, bu gözü açıq,
Ümidlər qıvrılır dili haçalı.

Gerçək könüllərin baxışı məsum
Gecənin köksündə sayrışır nəzər...
Haqqdan dönənləri yağmurlar yusun
Haqqın sabahına and içir gözəl.

Mənə bu günü sevdirin...
onsuz da sabahı
sevməyə məhkumam
Tər sevdalar həvəsində
nə "kam", nə də "nakam"
sözləri gəlməz ağılıma
Ağlama...
Ağlamaqdan doyduq...
haydı gülməyə doğru!
Gördünmü, bəxt quşunu,
gördünmü?
Etibarsız olub uçdu –
özü də necə uçdu.
Güldünmü? O ki var güldünmü?
Gülüşlər ehtirasların
Silkələnən vücudu...
Öpdünmü günahsızlığ?
Əyildimmi
bir cocuğun
yer kürəsini qucaqlayan
əllərinə?
Düşüb göyərçinlərin arxasına,
Yırğalana-yırğalana
Yeridi.
Uçmaq istədi göyərçinlər kimi...
Onu da çəkdimi
Göylərin təmizliyi.
Böyüdümü -

Qoparda bilməzsən yerdən...
Bəxt quşları da köçəridi
Heç bilməzsən hansı
ünvandı odaları
Amma göyərçin balamızın
şəkər dünyasıdır
göyərçin balaları.

Mən ölə bilirəm durduğum yerdə
Bax, elə-beləcə, xəstələnmədən.
Şeirim asudə quş olub birdən
Uçar sevgisinə qəsd eləmədən.

Çarpan qanadları gümüş aynalı,
Üz-üzə gəldinmi göz qamaşdırar
Ötən həftələrin, gələn ayların,
İçində od gəzib, köz qarışdırar.

Uç, uç sabahları özünlə daşı,
Məndən ötə gedən nəğməmdi bu gün.
Bu kimin üçünsə bir ölüm marşı,
Təsəlli himnidir başqası üçün.

Yığışar başıma doğma da, yad da
Qəm-kədər sivişib girər yaşmağa.
Mən adlı bir şair varsa dünyada,
Onda tələsməyin vidalaşmağa.

Bir-biriylə güləşən buludlar,
Qan-qan deyib düz çəkər qarasın...
Sınıq düşüb gül üstə umudlar,
Donub qalıb sevdalı qapısı...

Bu dəlisov yağışı gördünmü?
Rüzgarlara bənd olub danışdı.
Aydan arı ağ quşu gördünmü?
Ölümüylə vədəsiz barışdı.

Alışmaqla sovuşmur ağrılar,
Barışmaqla ötüşmür acılar.
Pəncərədə oturub vurnuxar,
Yaz havası misallı cocuqlar.

SEVGİLİ TÜRKİYƏYƏ BİR CÜT SÖZ...

(Almas İldırımın adına deyildi)

Köklü-budaqlı Türkiyə!
Sənəsi sabahlara açıq
Başı buludlara bağlı
Türkiyə!
Qüdrətdən umsunan
İlahi söz kimi...
Sözü ötkəm
Qara bir türkəm.
Savaş söz,
Barış söz,
Əllidən, yüzdən
böyük söz,
özdən böyük söz.
El ağzına sığmır söz
Doğulduğu
məkandan
daşınır dünyalaracan.
Uçur bəcək kimi,
açır çiçək kimi,
açır yaz havası
kimi bir yerdə durmayan
körpə mələk kimi.
El ağzıdı Elazığ...
ağız-ağız
yaşanan qos-qoca söz

Ocaq kimi alışan upuca söz...
 İsmarlandın sevdalara,
 Misralandın şırım-şırım...
 qos-qoca Almas
 İldırım.
 Başı daşlara dəymiş
 Millətin
 Dərdlərini yazmaq nə çətin...
 Boyu uzun dərdlər,
 Qarnı yoğun dərdlər...
 Nağıllar uzunluğunla şirin
 Həqiqət qısalığıyla acı
 Elə buradaca haçalanır dillər
 Qana susayır ölüm, dar ağacı.
 Gerçəkliyin qənimi
 Birni, ikimi?
 Dövrün lopabığ hakimi
 Zamanın keçisaqqal isimi
 Haqqa sahib söz,
 Haqq sözə möhtacdı sabahlar
 Nakam şair ömrünün
 Nə yaxşı ki,
 Almas İldırım
 gerçəkliyi var.

DİRİYKƏN ÖLÜ

Gözlərini qapamayıb...
 Ağzına su almayıb..
 Qulaqlarında tıxac yox...
 kar kimi,
 kor kimi
 lal kimi
 görünür amma...
 Kar, kor, lal deyil
 görür gözləri,
 eşidir qulaqları
 bəli, xeyir deyir
 dili hərdən.
 Daim hərəkətdədir
 dürtülür mətləblərə
 gözlənilməyən yerdən.
 Bir cocuğun başına
 sığal çəkməz.
 Ağac becərməz,
 buğda əkməz.
 Uzanıb gedər uzun-uzun.
 Şahələnər enni-enni.
 Bir gözünü açar,
 bir gözünü əyər...
 Son nəfəsində
 "Mən bir cənnət
 adamıyam" — deyər.

Deyir şairəm mən!
 Özü də lap böyüyündən...
 İnanma oxucu!
 Bu da bir şoudur
 Şair mərd olar,
 ürəyini açar
 süfrə kimi
 Olar ipək tək zərif,
 mülayim, səmimi.
 Sənəsi çiçəkləyər
 içini gəmirməz
 dəvə kini həqiqəti sevər
 Sevgisində sətirlənər
 millətinin
 təbbəssümü, göz yaşı
 canından da əziz bilər
 ana torpağın
 ağacın, daşın.
 Yoxdursa bunların
 heç biri
 Onda bu şaircik kimdi?

Sevinc yağışları
 çoxdan səngiyib,
 Gülüş səsləri qulaqlarda
 durulmur
 Göz yaşları da
 gözəlliyini
 itirib.
 Sükut içində
 daş kimi lal-dinməz
 dayanmaq da olmur.
 İnsanlıq mənzərəsi
 Bozarır, bulanır
 onda...
 ya da yer üzünün
 unudulmuş dolaylarını
 dolaşır yaddaş
 Bəlkə gülüncdü?...
 bəlkə ağlamalıdı?...
 Bəlkə də dünyanın
 Yenidən doğulmaq vaxtıdı?
 Yenidən doğulaqımı?

ADIMLA ÜZ-ÜZƏ

Durmuşuq üz-üzə... Bu sən, bu da mən...
Sükutun üstünə tək-tək qar düşür.
Bir vaxt saymazyana yanından ötən
Hüzünlü rüzgardı sənə görüşür.

Sözlər yaxasını dartır kənara
Bir kəlmə söz tapıb nə deyim axı!
Hərdən adım gəlib yetişir kara
Qaldırır aradan dağ boyda dağı.

Nədir məni sıxan bilmirəm düzü,
Kədər düymə-düymə açır köksünü
Qızılı hərflə yazdım haqq sözün,
Şərəfdir yaşamaq sözün ömrünü.

Zalımın başıma vurduğu daşlar,
Pambıq tək yumuşaq, kül kimi zərif.
Bunu qəsdən belə dedim ki, dostlar
Ağrımı, acımı bilməsin hərif.

Onun nə vecinə adamam mən də,
Ürəyim süfrə tək hamıya açıq.
Hamı ovuc-ovuc nuş eyləyəndə
Mənim özümə də çatır azacıq.

Ən qədim sözlərdən biridi adım,
Nuhun ya birinci, ya son sözüdür.
Bu ada söykənib haqqın övladı,
Bəlkə Tanrı elə sözün özüdür?

Mələyin dilində çiçəyə dönüb,
İblisə, Şeytana qandı, qadadı.
Fəğır üşüyəndə ona bürünüb,
Daha soruşmayıb Tanrı hardadı.

İçindən alışıb çölündən sönən,
Budağı budanan bu ada heyif.
Bu günə haqq verib yaşayan dünən,
Sabahın adına qiyamət deyib.

Könlümə baş əydim, Şahənşah dedim,
Yazdım ürəyimi könlüm doyunca.
Nə dedim, düz dedim, haqqa haqq dedim
Qaçmadım adımdan ömrüm boyunca.

Durmuşuq üz-üzə bu sən, bu da mən,
Sükutun üstünə tək-tək qar düşür.
Bir vaxt saymazyana yanından ötən
Hüzünlü rüzgardı sənə görüşür.

Karvan-karvan can uşüdən zavalnan,
Hara gedib çıxa billəm bu halnan.
İnnən belə denən zurna-qavalnan,
Hayın getdi, yayın qaldı, Ədalət.

Qərib durma qanadının lələyi,
Ağ-qara yaz viran olmuş ürəyi.
Sözə çəkin üzü dönmüş fələyi,
Zalım gördüm əli qanın içində.

Zalım gördüm əli qanın içində,
Bəla verdi, diri yandım içində.
Saç ağartdım bircə anın içində,
Hayı getdi, vayı qaldı ömrümün.

Hayı getdi, vayı qaldı ömrümün,
Dost gözündə payı qaldı ömrümün.
Qışa məhrəm yayı qaldı ömrümün
Dedi məni yava dillər, ay aman!

Dedi məni yava dillər, ay aman!
Yedi məni qara günlər, nə yaman!
Dildən olsun görüm məni qınayan!
Qəmlər məni çürütməsin, neyləsin!

Qəmlər məni çürütməsin, neyləsin?
Açsın yükün, düymələsin heybəsin.
Mən dadmışam cəhənnəmin meyvəsin,
Cənnət quşu gədaların öyündə.

Cənnət quşu gədaların öyündə,
Allı-güllü köynəkləri əyində...
Adım gəzir indi hansı löyündə?
Hayın getdi, yayın qaldı, Ədalət.

Yenə düşmən atır,
yenə əks-tərəf
cavab verir.
Yenə düşmən susdurulur.
Yenə ləngər vurur
Səbrlər.
Yenə burulmuş yay kimi
İşə düşür həmsədrələr
Yenə quyruğu çömçəli söhbət,
Fındıq-fındıq
söz tullayır ekspert
yenə ehtimal var – görüşə bilər
iki Prezident -
özü də tetatet
Yenə yaz ağzıdı
Yenə payızda
cücələri saymaq azarı.
Yenə qanun şahdı
Yenə əzizdi Ana torpaq.
Yenə hər gün, hər sabah,
dünya cənnətə dönür
Yenə yaddan çıxmır Qarabağ.

Poemalar.....	3
Qarüstəqırmızı yazı var.....	61
Bəxt quşlarıdakı köçəridir.....	77

ƏDALƏT ƏSGƏROĞLU

Xocam Xocalı!

Nəşriyyat direktoru: Oqtay Əliyev

Korrektor: Aytəkin Ədalətqızı

Dizayner: Elşad Ədalətoğlu

Texniki redaktor: Emin Malikoğlu

Yığılmağa verilmişdir: 01.01.2012

Çapa imzalanmışdır: 14.02.2012

Sayı: 300 nüsxə

Qiyəti müqavilə yolu ilə

«ƏRGÜNƏŞ»
*matbaəsində hazır
diopozitivlərdən
çap olunmuşdur.*

